A fÃºrÃ³kagylÃ³

HozzÃ¡adta: tomcat
2004. oktÃ³ber 17. VasÃ¡rnap 17:48

Hallunk rÃ³luk, tudunk a lÃ©tezÃ©sÃ¼krÅ‘l, a fahajÃ³k lÃ¡thatatlan vÃ-z alatti ellensÃ©geirÅ‘l, a fÃºrÃ³kagylÃ³krÃ³l, Ã¡m szinte semmit nem tudunk ezekrÅ‘l az Ã¡llatokrÃ³l. A cikkbÅ‘l Å‘ket ismerhetjÃ¼k meg.
A hajÃ³testre feltapadÃ³ kagylÃ³k mindig sok gondot okoztak a hajÃ³s nÃ©peknek. Nem csak azÃ©rt, mert az egyre vastagabb rÃ©tegben tapadÃ³ Ã¡llatkÃ¡k nagyon lassÃ-tottÃ¡k a hajÃ³k amÃºgy sem nagy sebessÃ©gÃ©t, nem csak mert nagyo nehezÃ-tettÃ©k ezeknek az amÃºgy is nehÃ©zkes bÃ¡rkÃ¡knak a manÅ‘verezÅ‘ kÃ©pessÃ©gÃ©t, hanem mert befÃºrtÃ¡k magu hajÃ³test fa szerkezetÃ©be, gyengÃ-tve azt. A kÃ¶vetkezmÃ©nyek egyÃ©rtelmÅ±ek voltak: sÃ©rÃ¼lÃ©keny, idÅ‘vel szivÃ¡rgÃ³ Ã¡tszakadÃ³ palÃ¡nkok.De milyen Ã¡llatokrÃ³l is van szÃ³? KÃ©t fontos nemzetsÃ©grÅ‘l illik itt megemlÃ©kezni, a fÃºrÃ³kagylÃ³krÃ³l, Ã©s a hajÃ³fÃ©rgekrÅ‘l.

A fÃºrÃ³kagylÃ³k legnevezetesebb fajtÃ¡ja a Plohas dactylus, amelyik mindenbe befÃºrja magÃ¡t, amivel csak sikerÃ¼l megkÃ¼zdenie: a fÃ¡ba Ã©pp Ãºgy, mint a parti kÃ¶vekbe, vagy Ã©pp az Ã©pÃ-tett elemekbe. Ennek a kagylÃ³fÃ©lÃ©nek a lÃ rendszertanÃ¡ba nem Ã©rdemes nagyon mÃ©lyen beleÃ¡sni (mint az a kÅ‘zetekbe), hiszen ez az Anglia dÃ©li partjaitÃ³l szÃ©tterjedt fajta a kisebb jelentÅ‘sÃ©gÅ± kÃ¡rtevÅ‘ volt a hajÃ³k szempontjÃ¡bÃ³l.1-5. : Plochas dactylusA mÃ¡sik faj, ami kicsi tÃ¶bb figyelmet Ã©rdemel, a hajÃ³fÃ©reg -nek is titulÃ¡lt Teredo navalis. A hajÃ³fÃ©reg szÃ¡rmazÃ¡sÃ¡t tekintve Fekete-Afrika nyugati partjairÃ³l indult hÃ³dÃ-tÃ³ Ãºtja a vilÃ¡gtengerek trÃ³pusi vizei felÃ©, a fÃ¶ldtÃ¶rtÃ©neti Jura korban. Rendszertanila a Pholadidae (lemezes kopoltyÃºsak) osztÃ¡lyÃ¡ba, a Spihoniata rendbe tartoznak. A kifejlett Ã¡llat elÃ©g vÃ¡ltozatos mÃ©retekben fordul elÅ‘, a nÃ©hÃ¡ny centimÃ©teres aprÃ³sÃ¡goktÃ³l kezdve a majd 1 mÃ©ter hosszÃº szÃ¶rnyekig. Az Ã©lÅ‘ tÃ¡plÃ¡lÃ©kbÅ‘sÃ©g nagyban meghatÃ¡rozza ezeknek az egyÃ©bkÃ©nt rÃ¶vid Ã©letÅ± Ã¡llatoknak a mÃ©retÃ©t. A kÃ¶penyÃ kifejlÅ‘dÅ‘ lÃ¡rvÃ¡k elÅ‘szÃ¶r a teljes testÃ¼ket elborÃ-tÃ³ pÃ¡ncÃ©lban, hatalmas rajokban hajÃ³kÃ¡znak fel-le a tengerben, Ã© csak kÃ©sÅ‘bb, amikor mÃ¡r Ãºgy gondoljÃ¡k, hogy elÃ©g szÃ©pen meg tudnak lukasztgatni egy-egy jobb sorsra Ã©rdemes ha vagy Ã©pp vÃ-zbe merÃ¼lt fatÃ¶rzset, akkor tapadnak meg. Ã•m azt fontos tudnunk, hogy nem eszik a hajÃ³k Ã©s mÃ¡s vÃ-zi mÅ±tÃ¡rgyak fa szerkezetÃ©t, csupÃ¡n lakÃ³helyÃ¼l vÃ¡lasztottÃ¡k azokat. Ugyan Ãºgy, mint minden jÃ³vÃ¡gÃ¡sÃº kagylÃ³, a vÃ-zbÅ‘l szÅ±rik ki tÃ¡plÃ¡lÃ©kukat, Ã©s kÃ¶zben szorgalmas munkÃ¡val segÃ-tik elÅ‘ a vÃ-zbe pottyant fa tÃ¡rgyak minÃ©l elÅ ÃºjrahasznosulÃ¡sÃ¡t. De nÃ©zzÃ¼k, hogy is fest Å‘kelme, Ã©s hogy mÅ±veli, amit mÅ±vel! Nos, kÃ¼llemre nemigen vehetnÃ© fel a versenyt kedvenc fotÃ³modelljeinkkel, talÃ¡n csak karcsÃºsÃ¡gban. FejÃ¼kÃ¶n egy kb. 12 mm Ã¡tmÃ©rÅ‘jÅ±, kÃ©t fÃ©lbÅ Ã¡llÃ³, csaknem gÃ¶mb alakÃº hÃ©jat viselnek. Ennek a hÃ©jnak a hasoldalÃ¡n (tudomÃ¡nyosan dorzÃ¡lis felÃ©n J) a szabad rÃ©szen talÃ¡ljuk kecses, Ã¡m annÃ¡l erÅ‘sebb lÃ¡baikat, amikkel megtapadnak a hajÃ³ fenekÃ©n, Ã©s elkezdik szorgalmas Ã¡skÃ¡lÃ³dÃ³ munkÃ¡jukat, befelÃ©. Amikor kellÅ‘en elhelyezkedtek, hosszÃº, fÃ©regszerÅ± testÃ¼ket kitoljÃ¡k a folyosÃ³jukra, annak vÃ©gÃ©t a szabad tengerbe lÃ³gatva halÃ¡szgatnak. Mivel egyszerre Ã³riÃ¡si nagy tÃ¶megben lepik el a kiszemelt szerkezetet, folyosÃ³ik elÅ‘bb-utÃ³bb keresztezik egymÃ¡st, Ã-gy biztosÃ-tva a szÃ¼ksÃ©ges tÃ¡rsadalmi Ã©let lehetÅ‘sÃ©gÃ©

Ezeknek az Ã¡llatkÃ¡nak a Sylophaga dorsalis nevÅ± vÃ¡ltozatuk Ã©l eurÃ³pai vizekben, amelyek kisebbek, 9-11 mm Ã¡tmÃ©rÅ‘jÅ±ek.

6. 8,: Teredo navalis

MÃ©g rÃ¶viden tekintsÃ¼k Ã¡t, hogyan is vÃ©dekeztek ellenÃ¼k: a hajÃ³testet korÃ¡bban kÃ¡trÃ¡nnyal, illetve korombÃ³l, faggyÃºbÃ³l Ã©s egyÃ©b adalÃ©kokbÃ³l Ã¡llÃ³ keverÃ©ssel vontÃ¡k be, kÃ©sÅ‘bb rÃ©z vagy bronz lemezzel. A fa hajÃ³kat Ã© kellett tisztÃ-tani a kagylÃ³ktÃ³l. Ez Ãºgytevõ rtÃ©nt, hogy kiraktak minden nehÃ©z Ã©s mozdÃ-thatÃ³ dolgot, majd a ballasztkÃ¶veket egy oldalra hordtÃ¡k. Az ettÅ‘l megdÅ‘lt hajÃ³t sekÃ©ly vÃ-zben az Ã¡rbocokra kÃ¶tÃ¶tt kÃ¶tÃ©llel fektettÃ©k a oldalÃ¡ra, Ã©s kÃ¶vetkezhetett az Ã¡csmunka, a kapirgÃ¡lÃ¡s, Ã©s az Ãºjra kÃ¡trÃ¡nyozÃ¡s. A kÃ¡trÃ¡nyozÃ¡stÃ³l a megmaradt Ã¡llatkÃ¡k elpusztultak. Ã‰s minden kezdÅ‘dhetett elÃ¶lrÅ‘l.VÃ©gÃ¼l Ã¡lljon itt JÃ³kai nÃ©hÃ¡ny szava ezekrÅ‘l a kis lÃ©nyekrÅ CsigÃ¡k regÃ©nye c. mÅ±vÃ©bÅ‘l:"A Teredo a vÃ-z alatti Nihil. A Teredo a tengerfenÃ©k proletÃ¡rja. VigyÃ¡zzanak azok, a kik a vizeken van dolguk, a kiknek kormÃ¡nyrÃºd van a kezÃ¼kben, hogy a maguk legfÃ©lelmesebb rÃ©mÃ©t kitanuljÃ¡k! Mert a csigÃ¡k tÃ¶rtÃ©nete azt tanÃ-tja, hogy a Meduza megeszi a tengeri pÃ³kot, a Tridacna megeszi a MeduzÃ¡t, a Polypus Maximus megeszi a TridacnÃ¡t; a hatalmas fÃ¶ldlakÃ³ aztÃ¡n megeszi valamennyit; - hanem a megvetett tengeri fÃ©reg, a Teredo Navalis, az vÃ-zbe fojtja a hatalmas fÃ¶ldlakÃ³t magÃ¡t s megeszi Å‘t orszÃ¡gostÃ³l. Ezt Ã-gy tanÃ-tja a csigÃ¡k tÃ¶rtÃ©nete.

FelhasznÃ¡lt forrÃ¡sok: Pallas Nagylexikona, no Ã©s az Internet.